

La tramitació és un llast pels objectius d'energia renovable per 2030

- El 2022 s'ha generat 0,9 TWh renovables menys que l'any anterior i la cobertura de la demanda elèctrica amb renovables ha caigut més de dos punts percentuals respecte a 2021, essent només del 13,1%.
- L'entrada de nova capacitat de generació renovable no impedeix que Catalunya s'allunyi, percentualment, de cobrir els objectius de producció elèctrica renovable per 2030. En base la PROENCAT 2050, l'any 2021 faltava un 80,7% per cobrir els 69,1 TWh estimats per l'ICAEN, mentre que el 2022 aquest percentatge ha estat del 83,1%.
- Els retards en la tramitació, derivats de la insuficiència de mitjans i de solucions alternatives, llasten l'assoliment d'objectius i afavoreixen el desistiment dels promotors.
- Les més de 73.000 instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic han mobilitzat prop de 600 milions d'euros de particulars i empreses, però l'administració acumula seriosos retards en l'atorgament de les subvencions.

1 *Barcelona, 28 de juny de 2023.-* L'Observatori de les Energies Renovables a Catalunya ha presentat el resum executiu de l'informe de situació de 2022 del progrés de la implantació d'energies renovables a Catalunya. La demanda elèctrica a Catalunya el 2022 ha estat de 45,36 TWh, un 0,9% superior a la de 2021, però encara inferior als 47,09 TWh prepanedèmia (2019).

La demanda elèctrica ha estat coberta, principalment, per la nuclear en un 53,3%, un 2,6% més que l'any anterior. Els reactors nuclears han aportat nou vegades el que ha aportat la hidràulica i, gairebé, deu vegades els parcs eòlics i més de 57 cops l'energia solar fotovoltaica. De nou, s'evidencia que sense un desplegament decidit de les dues energies renovables amb més capacitat de generar, la solar fotovoltaica i l'eòlica, s'allunya la possibilitat de substituir amb renovables autòctones la generació nuclear quan es procedeixi al seu tancament.

A la nuclear l'han seguit els cicles combinats amb una cobertura del 18% de la demanda elèctrica, tot i que l'aplicació de l'excepció ibèrica en el topall del preu del gas n'ha afavorit el seu ús, reduint el saldo importador de l'any anterior, que aquest any ha estat del 8,2%, i la cogeneració, tot i reduir la seva aportació, ha cobert un 8% de la demanda, essent la tercera font de generació.

Pel que fa a les fonts renovables, la hidràulica ha estat la més important, tot i reduir la seva aportació en un 21%, ha suposat el 5,95% de la demanda elèctrica. L'eòlica, per la seva part ha cobert el 5,6% de la demanda, tot i una caiguda del 9,3% respecte a 2021. Cal dir, com a dada a destacar, que l'any 2022 han entrat en servei 97,49 MW eòlics, posant fi a 8 anys on només va entrar en funcionament l'aerogenerador de "Viure de l'Aire".

La solar fotovoltaica, sense comptar amb l'autoconsum, ha cobert un 0,92% de la demanda, un 9,3% més que l'any anterior. L'any 2022, segons REE, ha entrat en servei una potència nominal de 13,15 MW. La generació amb altres renovables -biogàs i biomassa- aportà 161,59 GWh a la xarxa, un 4,3% més que l'any anterior, cobrint el 0,4% de la demanda elèctrica abans dels

consums en bombament. Barcelona és la primera productora, seguida de Lleida. A Tarragona i Girona la generació amb biogàs és testimonial i amb biomassa, nul·la.

L'any 2022, l'energia que s'ha generat i consumit a Catalunya ha estat més bruta, menys autòctona i menys renovable que l'any 2021.

L'any 2022 la capacitat de generació elèctrica renovable ha crescut en 405,04 MW (97,49 MW eòlics, 13,15 MW fotovoltaics, 294,01 MW d'autoconsum fotovoltaic i 0,39 MW d'altres), quatre vegades més que l'any 2021. Tot i aquest increment, estem lluny dels 757 MW fotovoltaics i 440 MW eòlics terrestres anuals que, segons estima la PROENCAT 2050, caldria implantar cada any d'aquí al 2030.

La tramitació, un seriós escull i una greu amenaça pel desplegament efectiu de renovables.

A Catalunya, des de l'aprovació del DL 16/2019, s'estima una cartera potencial de projectes de gran generació eòlica i fotovoltaica presentats i pendents de l'inici de la seva tramitació és de 172 projectes que suposen 6.686,13 MW de potència eòlica i 578 projectes que suposen 8.200,44 MWn de potència fotovoltaica i una superfície de 15.076,61 Ha. Això no obstant, es detecta una pèrdua de projectes important, afectant el potencial descrit.

2 Pel que fa als parcs eòlics, només s'estan tramitant efectivament 799,18 MW dels 6.686,13 MW. El 12% de la "cartera potencial" i el 20% dels 3.963,10 MW de nova potència eòlica terrestre que hauria d'estar en servei l'any 2030, segons la PROENCAT 2050. La mitjana de temps d'espera acumulats des de la presentació d'un projecte fins a l'anunci d'informació pública supera els 540 dies. (*Gràfic annex 1*)

Pel que fa als parcs solars fotovoltaics, s'han autoritzat un parc d'autoconsum de 600 kW (ja construït) i 49 parcs amb una potència de 116,54 MWn i una generació estimada en 213,68 GWh que ocupen 186,73 ha. La mitjana de tramitació –des de l'entrada del projecte a la publicació de l'autorització— és de 631 dies. Amb declaració d'impacte ambiental (DIA) favorable, pendents d'autorització, hi ha 34 parcs amb una potència de 1.174,92 MW i una generació estimada de 2.286,6 GWh, que ocupen 2.068,17 ha. La mitjana entre la data de sol·licitud i la formulació de la DIA és de 253 dies. Només s'estarien tramitant efectivament un 28,2% dels 8.200,44 MWn. Això equival al 52% dels 4.458,8 MWn fotovoltaics que han d'estar en servei l'any 2030, segons la PROENCAT 2050. (*Gràfic annex 2*)

Cal acabar amb el coll d'ampolla de la tramitació administrativa. Les solucions urgents a aplicar serien:

- Incrementar molt notablement el nombre de persones destinades a resoldre els expedients.
- Simplificar urgentment tots els procediments administratius.
- Implementar mecanismes de suport des de la col·laboració públicoprivada, com potenciar la declaració auto-responsable en bona part dels projectes i comptar amb el suport d'entitats i organitzacions de perfil tècnic, més flexibles, com a coadjuvants en la tramitació de projectes (com col·legis professionals).

Des del sector s'observa un preocupant refredament en l'interès dels promotors per fer projectes a Catalunya, tant per la incertesa econòmica i financera com per la percepció de l'administració catalana com a poc eficient i resolutive.

Si el Govern vol captar un volum suficient de recursos per assolir els objectius de transició energètica de la PROENCAT 2030, caldrà que prengui serioses mesures al respecte:

- Accelerar urgentment la tramitació d'aquests pocs més de mig GW de potència que encara estan vius.
- Recuperar l'interès dels promotors dels gairebé 1.000 MW que han sol·licitat l'autorització administrativa prèvia i de construcció.
- Esbrinar i resoldre què bloqueja la publicació: documentació insuficient, incapacitat de gestió, manca d'instruccions clares per als tècnics, etc.

Cal afegir dins de l'escull de la tramitació, les que s'han de fer o que depenen de la gestió de l'empresa de distribució, que també constitueixen una barrera llevant a la implantació de renovables.

La ciutadania i les empreses compleixen, l'administració, no

L'autoconsum avança, tot i les traves i els retards dels ajuts promesos. A Catalunya ha suposat una inversió privada de prop de 600 milions d'euros i les administracions acumulen retards injustificables en el pagament dels ajuts compromesos.

En un any, s'ha instal·lat més fotovoltaica a les teulades de Catalunya que tota l'acumulada sobre el terreny en els darrers 20 anys. Cal una doble lectura, d'una banda, l'èxit de l'autoconsum a Catalunya i, de l'altra, l'escàs avenç de les grans instal·lacions fotovoltaïques. L'any 2022 han entrat en servei 39.118 noves instal·lacions que sumen una capacitat de 294,01 MW, un 328% més dels que es van entrar en servei l'any 2021. El primer trimestre de 2023 han estat 13.267 instal·lacions solars fotovoltaïques d'autoconsum, amb una capacitat de 119,87 MW, un 158% més que al primer trimestre de 2022. La potència instal·lada derivada de les 73.200 instal·lacions solars fotovoltaïques d'autoconsum, a 30 de març de 2023, és de 590,1 MW i suposen un potencial de generació estimat de 767,13 GWh en un any complet, que únicament arriba a cobrir l'equivalent de l'1,7% de la demanda elèctrica de Catalunya de l'any 2022.

Comunitats energètiques. Cal més que bona voluntat

Cal disposar urgentment d'un marc regulador específic de les comunitats energètiques que n'afavoreixi el desenvolupament i creï un vertader marc facilitador. Així mateix, cal acabar amb els retards injustificats i abusos de la distribuïdora Endesa per la imposició artificial de procediments i sobre costos a les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu, resultant de la necessitat d'un comptador addicional a la instal·lació per compartir l'energia generada.

És necessari eliminar barreres a l'autoconsum col·lectiu com:

- Que la verificació del comptador de generació per part de l'empresa distribuïdora no retardi injustificadament l'activació de l'autoconsum col·lectiu, per la imposició de requisits tècnics no emparats per la normativa.
- Que els coeficients de repartiment siguin modificables, almenys, mensualment.
- Cal dotar a la figura del gestor de l'autoconsum col·lectiu per la comunitat energètica d'eines reals per modificar coeficients i fer altes i baixes.

Cal un marc que impulsi la seva creació i atorgui avantatges, en resposta a la seva capacitat perquè el model energètic derivi cap a un model bidireccional d'intercanvi d'energia, descentralitzat, participatiu i renovable. En aquest sentit,

- Seria convenient establir un avantatge en matèria de càrrecs i peatges.
- Caldria ampliar a 5 km la distància entre la generació i l'autoconsum compartit.

- Les comunitats energètiques haurien de poder acollir-se a la compensació simplificada d'excedents fins a 500 kW i desenvolupar la possibilitat de que puguin gestionar la xarxa de distribució (Directiva 2019/944).

La bioenergia: alt potencial poc aprofitat, mentre a Europa és la principal energia renovable

A Europa, la bioenergia (biomassa i biogàs) és el 60% del mix de les renovables i l'11% del mix total energètic. A Catalunya, el potencial d'aprofitament s'avalua entre 15 i 20 milions de tones de disponibilitat anual. La potència instal·lada a Catalunya supera els 500 MW instal·lats, sent la principal renovable tèrmica. La indústria és el principal consumidor de biomassa, i s'espera que, el 2023, entraran en funcionament 146 MW nous i 50 MW addicionals abans de 2025.

Catalunya, amb 136 instal·lacions, lidera les xarxes de calor, que equivalen a 50 MW, principalment de biomassa. Pel que fa a la producció de biogàs i biometà, hi ha 70 instal·lacions de biogàs, que produeixen 125.374 MWh elèctrics i 66.213 MWh, tèrmics. A més es disposa de 6 instal·lacions de biometà a Catalunya, que sumen 106 GWh, liderant el nombre de projectes que injecten gas a la xarxa.

S'estima un potencial superior a 14 TWh anuals de biometà, equivalents al 42% del consum actual de gas natural. S'espera arribar a 250 plantes de biometà l'any 2030. Actualment, hi ha projectes en tramitació que sumen 1,5 TWh. Cal apropar-se als nivells dels països europeus més avançats com Alemanya, amb 12,8 TWh; Dinamarca 5,7 TWh o França 4,3 TWh.

4 La geotèrmia i les xarxes de calor i fred: suport insuficient

La geotèrmia és la tecnologia tèrmica renovable més eficient i està disponible arreu del territori, emmagatzemada en els primers centenars de metres del subsol. El seu aprofitament genera un gran estalvi en el consum d'energia i una disminució de les emissions de CO₂.

A l'agost del 2022, les instal·lacions al sector públic representaven un 14% del total, amb una potència total instal·lada de 23,7 MWt. El sector privat, amb un nombre d'instal·lacions molt superior (el 76% del total), suma una potència de 25,2 MWt. Les dades del 2022, respecte a les del 2021, mantenen un creixement anual al voltant del 20%, inferior al dels països capdavanters a Europa on el 2022 hi ha hagut un creixement de fins al 73% a França, un 59% a Àustria, o un 35% a Bèlgica (EGEC, 2023).

Calen canvis urgents per accelerar la seva implementació a Catalunya:

- El principal escull és l'actual sistema de tramitació administrativa i l'aplicació de taxes. El procediment administratiu ve regit per un procediment d'autorització establert per l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) que comporta taxes específiques i terminis que poden arribar a ser d'un any de mitjana, molt superiors als que demana la Comissió Europea, la qual imposa que l'autorització no demori més de tres mesos per a bombes de calor geotèrmiques.
- Cal promoure el coneixement d'aquesta tecnologia entre els ajuntaments. A les ordenances aprovades per promoure l'autoconsum fotovoltaic, menys d'un 1% incorporen l'energia geotèrmica. Al contrari, bona part la penalitzen aplicant-li taxes.

Ocupació: les renovables i la transició energètica són un nínxol d'ocupació real molt poc aprofitat

Segons dades de FEGiCAT, l'any 2022 el dèficit de professionals necessaris al sector de la instal·lació d'energies renovables a Catalunya és de 18.929 persones demandades, principalment a Barcelona, Girona i el Camp de Tarragona. Cal constatar que l'atur juvenil és de gairebé el 20%.

* Les dades de l'Informe de l'OBERCat estan tancades a 1 de juny

Per a més informació:
Comunicació OBERCat

Frederic Duat · fduat@manifestacom.com
Guillem Gras · guillem.gras@manifestacom.com
Tel. 93 342 51 59 / 629 302 419

Calen vincular aquesta demanda als públics més joves, especialment en la fase formativa, perquè resulti una oferta atractiva i competitiva, més enllà de la percepció salarial, que està per sobre de la mitjana. Cal visibilitzar els futurs professionals com a actors clau de la transició energètica, la descarbonització i la lluita contra el canvi climàtic

A la necessitat immediata de cobrir aquests gairebé 19.000 llocs de treball caldrà afegir-hi un increment mitjà anual de més de 4.000 llocs de treball fins al 2050, dada que atorga una demanda conjunta de gairebé 110.000 nous professionals (més de 37.500 l'any 2030).

Sobre l'OBERCat

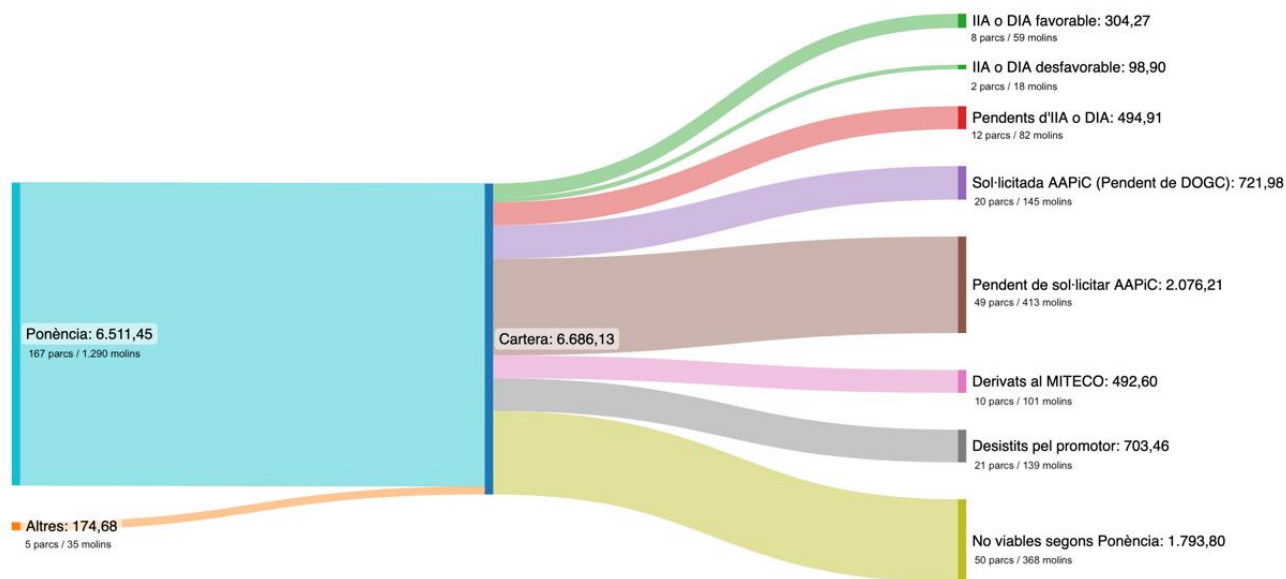
L'Observatori de les Energies Renovables de Catalunya és una iniciativa de divulgació i coneixement impulsada per les principals organitzacions catalanes que treballen en l'àmbit de les energies renovables i la gestió energètica eficient.

Està format per APPA Renovables, Associació de Productors i Usuaris d'Energia Elèctrica (APUEE), CECOT, Clúster de la Bioenergia de Catalunya, Clúster de l'Energia eficient de Catalunya, Clúster Solar Solartys, Col·legi d'Enginyers de Camins, Canal i Ports de Catalunya (Camins.cat), Col·legi d'Enginyers Industrial de Catalunya, Eoliccat, Federació de Gremis d'Instal·ladors de Catalunya (FEGiCAT), Institut de Recerca d'Energia de Catalunya (IREC), Pimec i UNEFCAT.

Gràfic annex 1

5

Estat de la cartera potencial de projectes de parcs eòlics a Catalunya, en MW

© @dialecsost, 1/6/2023 — Made with SankeyMATIC

Llegendes:

- Ponència: Projectes presentats a consulta prèvia abans de 17 de maig de 2021.
- IIA o DIA: Informe o Declaració d'Impacte Ambiental
- AAPIC: Autorització Administrativa Prèvia i de Construcció

* Les dades de l'Informe de l'OBERCat estan tancades a 1 de juny

Gràfic annex 2:

